

VALITU

KOLHOOSI JUHATUSE JA ÜHISKONDLIKE
ORGANISATSIOONIDE INFOLEHT NR. 14
DETSEMBER 1988

Detsember — joulukuu

Uhes algava talvega on saabumas jõulud, mida meie rahvas ikka on pühitsenud ja jälle pühitseb. Karged tähed säravad taevas ning tuba on täis jõulusoojust. See on nagu muinasjutt, lugu kaugetest aegadest, mis ikka ja jälle uueks saab mail ja meredel, noorte ja vanade südameis. Vanad ei taha küll enam muinasjuttu uskuda, sest oleme liiga targaks saanud ja kõik maailma

imed omateada lahti mõtestanud. Aga jõululoo juures tükatab meigi süda ja vaikselt harduses langevad pead. Sest kord noor olles, väiksena jõulukuuse ümber seistes oleme uskunud seda muinasjuttu. Südamed on pakil olnud nime-tust rõõmust ja säravast õn-
nest.

See kõik on jäänud nüi kustumatult hinge, et veel hallipäisena suudad tagasi kutsuda nooruse õhkuvaid värinaid, uuesti kõik läbi elada ja tunda end lapsena jõuluõõ muinasjuttulises valguses.

Jõulud ongi nooruse kauneim püha. Laste silmad säravad ümber küünalde ja kingituste ning see ei lase ka vanade südameil külmaks jääda.

Igas perekonnas on jõulud püha, mille mõju ulatub veel kaugele järgnevaile päevadele. Jõulud on kodude püha selle sõna kõige kaunimas ja pidulikumas mõttes, mis lükkab inimese maakamarast kõrgemale ja sunnib mõtlema hoopis muule kui iga päev. Sündigu see kas või ainult üheks õhtuks, on sellestki küllalt — puhastustuli ei tarvitsegi kaua kesta.

ALDA HINDREMÄE

LILLI VÕI INIMEST?

(Vt. ka juulikuu infolehte)

Jutu algusloost on nüüd möödas mitu kuud ja toonane kaunis lilleaeg võib elustada veel vaid mälestustes. Looduse pööramatu ajakulg on viinud taas ehted, mis kaunistasid meie tegemisi ja varjasid häbipaiku. Tunne end nüüd järsku kui alasti kistuna ilma ja liseendagi ees.

Nendel raagus okste aegadel peab vist põhjamaa inimene aru andma oma olemistest-tegemistest sel maapinnal, sest loodus on nüüd eesriided kõrvale tõmmanud. On tulemas talv ja see, omamoodi heategija, katab kõige muu hulgas kinni ka meie tegemata jäetu. Nõnda veereb elu aastast aastasse ja tasapisi on homse kaela lükatud tänastest toimetustest kogunenud jalus vedelev hooletuse prügi-mägi.

Olen selliste mõtetega rahva ette astunud päris mitu korda. Kuid tundub, vähemalt mulle, et poolehoidu leidmata on needki mõtted vajunud väsinult kuhugi valuga ja valuta lausunud sõnade ühishauda.

millest on tekkida võinud vaimu lämmatav sõnamulina reastus. Ehk olekski õigem vait jääda ja inimesi nende tähtsusetu probleemidega paljude, momendil väga tähtsate asjade kõrval mitte häirida. Kuid ei, kusagilt tõstab siiski pead see vana vimmakiskuja südametunnistus, sunnib mõtlema oma maa ja rahva hingeasjadele ega lase vaiki olla.

Niisiis — lilli või inimest? Tahan küsida nüüdki, sel hilisel talveeisel ajal, sest arvan, et lille ja inimese seosest (mõtlen seda ülekantud tähenduses) ei ole liigne rääkida mis tahes ajal, ajastul, sisekorra või riigikorra puhul.

Üks niisugune ülekantud seos toimib ka inimese ja näiteks kilikasvuhoonete vahel. Need kergeehitised ei ole kusagil ja kunagi maastikule ehteks olnud peamiselt sellepärast, et neid rajatakse iga-suguses suuruses ja vormis. Kilehoone on aga väga praktiline ja soojalembeste kultuuride kasvata-miseks lausa hädavajalik, sellepärast peame tema kasutamist lihtsalt paratamatuks. Ent minu jutt

kilemajadest puudutab seda perioodi, kui nad on oma töö teinud. Päikesekiirgusest hapraks muutunud kiliseinad ja katused jäävad siis kui kokkuräägitult pikaks sügiseks ja talveks tuulte räsida. Need õnnetud ja narmendavad hooned meenuvad alles kevadel, kui sinna tuleb istutada uued taimed. Selleks ajaks pole enamasti tarvis vana kilet enam eemaldada, paljastele sarikatele võib kohe uue peale tõmmata. Vana kile, mis küll ilma vaevata sarikatelt kadus, ei kadunud aga kuhugi maa pealt. Need räbalad vedelevad igal pool, kus nad tuulte eest pidet on leidnud, ega kõdune-mädane, kunagi. Vastupidi: igal sügisel saabub lisa!

Kui see jutt narmendavatest kilemajadest ei ole ehk erilise kaaluga, võiks ju analoogilisest suhtumisest rääkimist jätkata tunduvalt kaalukama materjali käsitlemisega, mida juba tuul oma teadmatuses ja stiihias laiali ei suudaks kanda. Sellega on hakkama saanud inimene ise võimsaid masinaid kasutada.

(Järg 2. lk.)

Lilli või inimest?

(1. lk. järg)

Püüdke endale silme ette manada pilti ehitusmaterjalide väljakust so. gipuhastusjaama ümbruses. Mõistagi õnnestub katse sellel, kes on seal käinud. Sealset olukorda ei oska ma teisiti sõnastada kui ränk-raskete tegude hindamiseks viimasel ajal sageli käibel olnud sõna-paariga — inimsuse vastane. Küllap on inimsuse vastane kõik see, mis pole inimsuse kohane — mis pole loov, vaid on laastav. Niisuguseid paiku on meie majandi keskuses veelgi. Sealsamas kõrval asub nn. saekaater, mille puhul kommentaarid oleksid liigsed. Küla teises servas taas üks laoplatz, mis siis järelkult peaks nüüd etem olema kui tema eelkäija — põllu-tööriistade aed. Otstarbe kaotanud Matsihansu lauda sõnnikuhoidla (otse keskuses) ja prügimägi oma alatise süsteemitus (pealegi ka keskuses) kuuluvad samuti selle raskevõitu võrdsustamise alla. Võib ju väita, et need kõik on ajutised nähtused. Kui kaua siis?

On ju iga inimese elugi siin maa peal vaid ajutine nähtus, siis ka ainukordne. Nenda ei peaks meil aega olemas mõtetuks ja hoolimatuks tegevuseks. Kõhjuks ei ole see õmeti nii — hoolimatust on palju. Selle üheks võimalikuks põhjuseks tundub olevat üks reegel, mis pärit juba iidsetest aegadest, mille aga mina tahan esitada pisut mo-

derniseeritud kujul: «Kel rool, sel õigus!» Miks siis muidu võib roolikeeraja oma kodu juurde rajada autorataste abil otsema tee üle rohelise heinamaa? Miks siis muidu tohib ta parkida oma leivaandjat kontoriuksele võimalikult lähedale? Miks muidu ei või ta arvata, mida tunneb inimene, kelle kümnekond aastat tagasi istutatud puu ta oma KAMAZi rataste alla ajab? Miks muidu võib ta oma truu «pontuga» pöivas neli korda sõtkuda teed, mis ei olegi tee, vaid õigemini rada, mida m... da ja amees hädapärast oma koju ja kodust välja saab?

Teatavasti on okastraat ja piits hädavajalikud vahendid, et ajada loomakarja soovitud paika. Kas testi ka inimtegevuse suunamiseks osutub kõige efektiivsemaks kivide etteveeretamine ja ogaliste põõsatega piirded? Ei usuks küll, kuid niisugused kogemused ei ole ka meile võõrad. Jah, iseenast kaitsev põõsas oleks kindlam veenmisvahend kui õpetussõnad, et istutatud taimi ei ole ius üles tirida.

Lõpetussõnadena jutule lilles ja inimesest tahaksin küsida mõttearenduseks: millal nende tohutute käskude-keeldude möllus keelati meil tegutseda korda hoidvalt ehk suhtuda austavalt oma ja kaasinimese töösse?

ARNOLD HANNUST,
haljastusagronoom

ÕNNITLEME

jaanuar

IVAN KARABAN	60	2. I
HILDA LEINARU	80	18. I
VASSILI AKATSONOK	75	23. I
HENRIETTE JÕULU	70	28. I
HELDUR LUKAS	60	27. I

veebruar

KOIDU LEINBERG	50	4. II
EVI ALEKSANDROVA	50	25. II
ELLA OESELG	65	29. II

On lõppenud «Kalevi» rajooni-spartakiaad. Valtu osales neljateistkümnel alal. Eemale jädi tõstmisest ja klassikaliseist maadlusest. Parimusjärjestus selgitati kümne ala põhjal. Valtu kehakultuurikollektiiv võitis oma grupis 113 punktiga. Järgnesid Rapla EPT 99,5 ja Järva-kandi Tehased 95,5 punktiga.

Südikalt võistlesid lapsed noorte lauatennise meistrivõistlustel Alua. E-kl. saavutas esikoha Kersti Piieli. Sirlil Paikl tuli D-kl. kolmandaks. C-kl. saavutas teise koha Helle Sussi ja kolmanda Taili Sulu.

Tasavägiselt kulges kahevõistlus. Esimesed kolm meest kogusid võrd-selt 5 punkti. Parima koefitsiendiga tuli esikohale Harri Smitt, teine oli Valdek Ojalind ja kolmas Vambola Vahtre. Võitis autojuhtide-farmide brigaad ehitajate-õpetajate ees.

Koroonas võitsid Endel Maltar—Rein Tukk. Järgnesid Arvo Lauri-maa—Jaak Sussi ja Tõnis Kreuz—Indrek Naaris. Naistest oli võidukas paar Ulvi Illupmägi—Marge Olju.

Lauatennises osutusid parimateks Kaiju Kalda, Tõnis Kreuz, Tõnu Te-der ja naistest Maie Enni, Tiia Pih-lap, Taili Sulu. Aastarineset sparta-kiaadi juhib autojuhtide-farmide brigaad 26 punktiga. Ehitajatel-õpe-tajatel ja traktoristidel-aiandil on võrd-selt 14 punkti.

Lauatennise paarismängude (laps + ema või isa) turniiri võitis Piia Laurimaa emaga. Järgnesid Sirlil Paikl isaga ja Koidu Archipov ema-ga.

MAIE ENNI,
spordimetoodik

Aastavahetuse meelelahutust

- 26. XII — pensionäride näärripidu Valtu kaminasaalis
- 27. XII — mudilaste näärripidu Valtu keldrisaalis
- 27. XII — loomakasvatajate näärripidu Inglise
- 29. XII — spetsialistide näärripidu Inglise

- 30. XII — nääriõhtu kohvikklubi Valtu kaminasaalis. Esineb ansambel «Ventiil»
- 31. XII — traditsiooniline laste metsapidu

Klubi juhataja kutsub aastavahetuse üritustes aktiivselt osalema. Jälgige reklaami!

LILLED VALTU AIANDISTI
E 14—17, T ja K 10—12,
N ja R 14—17

TEIE SOENG PÕSIB PAREMINI, kui olete selle lasknud teha Inglise või Valtu juuksuri salongis! Inglise juuksur R ja T 10—14 (naised), N 14—17 (mehed ja lapsed)

MAALEHT on õige maainimese ajaleht, mida loeb noor ja vana.

Kui õige veidi viriseks?

Meil Kaereperes võiks käia kord nädalas lastearst, samuti täiskasvanutele. Naistearst võiks kahe nädala tagant käia. Ega hambaarsti paha ei teeks, aga see oleks vist juba liigne luksus. Teenustööna võiks kord nädalas ka pesu pesemiseks vastu võtta. Unistada võiks suuremast raamatukogust ja ka tillukesest apteegist. Ja kingseppmeister, kes väikses toanurgas kontsaid tagasi lööks ja säärikutele lappe liimiks. Praegu peab maanimene oma säärikud Tallinna Raekoja platsi tassima. «Uhistöös» oli kunagi kirjas, et meil maarajoonis ei pidavat selle teenuse järele nõudlust olema! Saunast võiks ka veel unistada, aga see «juba» kerkib. Vanasti ehitas talumees sauna esimeses järjekorras.

Kõige selle peale ütlevad kolhoosi tähtsad mehed, et meil Rapla nii ligidal ja liinibuss ju käib. Lihtsam on lüüa Musta mere äärde suvila püsti. See bussipeatuse ulualune on ju visiitkaart majandile. Ta võiks olla maahõnguline põllukividest või palkidest ning võimalikult lihtne. Ka teeviit on minu jaoks liiga keeruline.

Miks ei võiks pangabussi käima panna näiteks kell 10? Tähtsad allkirjad võiksid selleks ajaks võetud olla ja titeemad oskaksid oma aega sättida. Praegu on nii juhtunud, et titeemad korjatakse küla pealt kokku ja siis oodatakse pool tundi n.-õ. allkirja. Kahtlane, kas kohalikud inimesed kassapidajale atentaati tegema hakkavad, kuid palgapäeval võiks ju talle väikest autot võimaldada. Hertusse ja mujale kaugemale haige ja lapse järele peaks muidugi buss minema, kuid keskuse titad saavad ise kohale tulla, ei juhtu selle vankriga kontori juures midagi. Või ei ole majandil iga päev kella 10—11.30 bussi anda? Jääks ära see helistamine ja mõnigi tagasihoidlikum inimene saaks lihtsama vaevaga Raplasse. See oleks ikkagi oma buss ja peatuks seal, kus vaja, ja sõidaks, kuhu vaja, kui saab juhiga kokkuleppele.

Kas minu loogika lonkab või ei ole ma suutnud end tarbeks bussi tellida? Vahel on näha, et suur buss seisab haigla parklas, sest keegi on läinud soendusse. Õigustatakse, et soendusest ei ole midagi kasu, kui pärast tuule käes liinibussi ootad. Taksipeatus muid ei ole nii tuule käes, kui on bussijaam.

Aastate eest, kui töökoja olmekorpust ehitati, räägiti, et kui osa «paber-määrjaid» töökotta kolib, siis jääb üks ruum vanas kontoris teenustööde vastuvõtmiseks. Vahepeal on saanud valmis veinitehhi olmekorpus, uus kontor ja nüüd puidutsehh, kuid seda ruumikest, kus pesu vastu võtta, ikka pole leitud. Kui ma mõne autojuhi tuttavaks saan, siis hakkän küla peal naistel pesu vastu võtma. Ega ikka keegi ei aita, kui ennast ise

ei aita. Minu käest on mitu meest küsinud, miks ma ise kodus ei pese nagu nende naised. On tehtud statistikat, et kõige rohkem kasutavad pesumaja teenuseid haritud naised. Mina tahan ka haritud naine olla. Tegelikult pesen niigi üle päeva pesu. Unistuste tipp oleks muidugi tilluke iseteeninduslik pesutuba Kaereperes kahe masina, ühe kuivati ja kalandriga.

Sellest tohtrite kutsumisest koha-peale või velskripunkti avamisest on midagi kuulda olnud ja midagi plaanitakse, kuid näha ei ole midagi. Mitu suurt maja on valmis saanud, kuid raamatukogul puuduvad ruumid, süstimas tuleb käia Raplas. Selle suraka pärast pead mitu tundi ära raskama, parem jäägu tegemata. Üks majanduslikult mõtleb mees kuldaks hambatohtri üle ja see tuleks kümme korda odavam, kui maksab see aeg, mis tööinimesed hambaravis passivad. Paljalt ametiühingu- ja parteiliidritelt ootame abi.

Töökoja mäel on soojad möbleeritud, kardinatega ja telefonidega toad üheksa kümnendikku valgest ajast n.-õ. tühjad (ülemused on n.-õ. objektid, nii peabki olema). Sinna annaks paar-kolm õmblejat-rätseinat palgata, nad on meil olemas. Isegi koolitatud teenuste vastuvõtja peab kaugel tööl käima.

Kui meie Saunaküla onn valmis saab ja olukord ei ole muutunud, üürin selle välja tohtritele ja teenindajatele. See on minu rahvarinne.

EHA OSTAŠNIKOVA

Ingliste naisteklubis

30. novembril alustas Ingliste naisteklubi uut hooaega. Küllas oli arst Rudolf Markovits, kes rääkis naise ilust ja tervisest. Seekord oli kuulemas ka tüdrukute klubis ja nemad aitasid katta teelauda. Saadi teavet näonaha ja juuste hooldamisest ning sauna tervistavast mõjust. Loodame edaspidi huvitavaid lektoreid ja arvukamat osavõttu.

LEILI VAHTMÄE

Parteikomitees

Partei rajoonikomitee algatusel tuli kokku majandi parteikomitee. Koosolekust võttis osa rajoonikomitee instruktor Gleonore Tamm. Arutati kaardriküsimust. Parteikomitee sekretäriks valiti Endel Maltzar.

KOLMADEL JA PIMEDATEL TALVEÕHTUTEL ON LAHEDA MUUSIKA JA AURAVA KOHVITASSI JUURES MÖNUS AEGA VEETA VALTU BAARIS.

JÕULURÖÖM ON TÄIELIK KUI PÕHADELAUAL ON OLU.

IGA SOOM LAUSA RÖÖM! NÕUDKE VALTU ERIPRUULI!

Avalik kiri koeraomanikule

Kes meist ei armastaks loomi! Eriti toredad on väikesed kassi- ja koerapojad. Sageli muretsetakse need majja lapsele mängukaaslasteks või selleks, et laps õpiks varakult loomi armastama (mis on igati tervitatav). Kahjuks aga kasvavad esialgu nii armsad ja süütud karvapallid ruttu ning vallatu koeranakitsa asemel on varsti võõraste peale haukuv ja hambaid näitav keskmise hundi suurune koer. Et koer võõraste peale haugub, on täiesti loomulik, ja kui seda teeb eramu õuel jooksev majavalvur, ei ütle keegi midagi. Küsimus tekib siis, kui nelja korteriga trepikoja ühes teise korruse korteris peetakse hundi-koera, kes haugub toas olles juba siis, kui keegi alumisel korrusel trepist üles hakkab minema, ning jalutama viies või jalutamast tulles hüppab mõnikord (muidugi suurest rõõmusest ja vallatusest) ka võõrastele käppadega vastu rinda. On see tõesti loomaarmastus, mis sunnib kasvatama suurt koera kahetoalises korteris?

Samas trepikojas, koeraomaniku all asuvas korteris elab naine, kes käib vahetustega tööl. Loomulikult tahab ta öisest vahetusest tulles puhata, aga peab koera olemasolust alates kuulama selle päevaseid haukumisi- ja ulgumissooloseid. Kahjuks pole koer nii tark, et teada, millal võib haukuda, millal mitte. Sama naise ema aga, kes enam ei kuule hästi, võib koer hoopis ootamatult ehmatada.

Samas trepikojas, koeraomaniku korteris vastas, elab noor perekond alla aastase lapsega. Mis tunne võib olla noorel naisel, kui ta läheb last õue magama viima ja kohtub trepil suurte hüpetega ülestormava rõõmsalt haukuva koeraga? Vaevast see väga meeldiv on. Ei lähe palju aega, kui praegu 8kuune väiketüdruk ise oma jalgadel maailma uudistama tõttab. Ent kui sõbraliku maailma asemel toimub kohtumine hoopis endast suurema haukuva koeravolaskiga, siis positiivseid emotsioone see lapses küll ei tekita ja võib eluksajaks jätta hirmu neljajalgsete vastu.

Neljandana elab samas trepikojas noor pere, kellel varsti sündimas esimene laps. Ka see pere ei tunne vaimustust lähedal elava koera vastu. Järelikult on neljast ühes trepikojas elavast perest kolm neljandast korteris elava koera vastu ja neid toetavad ka teised majaelanikud, sest iga normaalne inimene saab aru, et koera pidamine kahetoalises korteris on looma piinamine.

Võiks ju veel nimetada koera jooksmist üle lillepeenra või poriste käppadega läbi värskelt pestud trepikoja, aga see oleks ehk väiklane, sest vaene koer ei tea ju, et lillepeenral pole sobilik käia ja majja sisenedes tuleb käpad puhtaks pühkida.

Nüüd on juba aeg nimetada ka kangekaelse koeraomaniku nimi. Ärgu Milvi Peterson, elukohaga Kure 3-12, solvugu ja majanaabreid tagakiusamises süüdistagu, aga see kiri ei sündinud kohe esimese pahameelega, vaid pärast seda, kui majanaabrid olid korduvalt, aga tagajärjetult püüdnud talle selgitada, et koera pidamine sellises majas pole mõistlik. Ehk paneb avalik pöördumine koeraomanikku mõtlema ka naabritele ja lõpetama mõttetu looma piinamise. Koer jäägu majavalvuriks ja sõbraks ikka individuaalmajas elavatele inimestele.

Kure t. 3 seitse perekonda
Griškevits, Laurimaa, Saarsalu,
Talts, Tukku ja Vahtred

Toimetus on arvamusel, et avalik kiri on igati põhjendatud ning loodab kolhoosi kommunaalosakonnalt vajalike meetmete rakendamist majaelanike omavahelise ebakõla likvideerimiseks. Tulemustest teatatakse infolehes.

- 16. XI Tiiu Teets — sekretär-masinakirjutaja
- 26. XI Juta Raudkats — lüpsja
- 28. XI Silva Küla — lüpsja
- 1. XII Kalle Kiinvald — elektri-seadmete lukksepp
- 1. XII Viktor Himanen — keevitaja
- 3. XII Alvar Heiste — keevitaja

Pühaderõõmu perekondadele

22. detsembril võttis riiklik komisjon Inglisele vastu uue, 18 korteriga elumaja. Selle ehitas Rapla KEK. Nende aadressil öeldi sooje sõnu, sest maja oli püüdlikult viimistletud. Uude korterisse saavad aastavahetusel kolida Alar Kunila, Raivo Veskimäe, Danute Ananjeva Villu Loitjärvi, Liina Loitjärvi, Elle Ruutmaa ning perekonnad Hindremäe, Rinaldo, Veskimäe, Rebane, Ert, Järvela ja Turu. Soovime pühaderõõmu ja pidulikku meeleolu uues kodus.

Vastutav toimetaja ENDEL MALTSAR

Valtu kolhoosi infoleht. Toimetus: 203500 Rapla rajoon, Rapla sidesõlm, tel. 62 621. Trükiarv 600. Tasu. Tellimuse nr. 4323. Mahf 0,5 trükipoognat. Rapla Trükikoda. Rapla, Kalda 2.

Pakume ravituusikuid sanatooriumidesse

Oma tervist on võimalik parandada järgmistes sanatooriumides:

- 27. I—19. II — Narva-Jõesuu
- 27. I—19. II — Narva-Jõesuu
- 8. IV—1. V — Narva-Jõesuu
- 8. IV—1. V — Narva-Jõesuu
- 30. V—22. VI — Narva-Jõesuu
- 30. V—22. VI — Narva-Jõesuu
- 20. VI—13. VII — Narva-Jõesuu
- 20. VI—13. VII — Narva-Jõesuu
- 23. IX—16. X — Narva-Jõesuu
- 23. IX—16. X — Narva-Jõesuu
- 17. X—9. XI — Narva-Jõesuu
- 17. X—9. XI — Narva-Jõesuu
- 30. V—22. VI — «Tervis»
- 17. VII—9. VIII — «Tervis»
- 15. III—7. IV — Värskä
- 15. III—7. IV — Värskä
- 13. XI—6. XII — Värskä

Palun teatada soovidest 1. veebruariks. Enne pidada nõu oma raviarstidega sanatooriumiravi vajaduse ja sobivuse üle.

GRETA KUTSAR,
ametiühingukomitee esinaine

ÕNNITLEME

abiellumise puhul

ALIINA BORTNIK ja IVAN DEDE-
RER
LIIDIA LUUKAS ja RAIVO PARVE
NATALJA MALKEVITS ja ARNO
SOOVIK

Pere juurdekasvu puhul

RAILI ja MARGUS SAARSALU
MARVE ja VALTER JÄRVELA

